

Problematika izvajanja zakona o stavki

Marijan Debelak*

UDK: 331.109.33:351:34

Povzetek: V prispevku so podane nekatere ugotovitve v zvezi z izvajanjem zakona o stavki, ki je potreben spremembe, saj ni usklajen s konceptom pravice do stavke v Ustavi in (glede nekaterih vprašanj) s stališči nadzornih organov Mednarodne organizacije dela in Evropske socialne listine. Avtor izhaja iz elementov opredelitve stavke in vprašanj s tem v zvezi, nato problematike organiziranja in izvedbe stavke ter še posebej stavke v državnih organih in javnih službah. V članku so navedena tudi nekatera stališča sodne prakse pri presoji zakonitosti stavk.

Ključne besede: stavka, elementi opredelitve, organizacija stavke, javni sektor in državni organi

Problems regarding Implementation of the Strike Act

Abstract: The article presents some findings regarding the implementation of the Strike Act which require changes, as it is not in line with the concept of the right to strike in the Constitution and in some of the issues with the views of the supervisory bodies of the International Labour Organisation and the European Social Charter. The author stems from the elements of the definition of the strike and the related issues, then proceeds to the problems regarding the issue of organisation and implementation of the strike, in particular the strikes in state bodies and public services. The article further lists some views of the case-law in assessing the lawfulness of the strikes.

Key words: strike, elements of definition, organization of strike, public and state sector

* Marijan Debelak, magister pravnih znanosti, vrhovni sodnik svetnik, Vrhovno sodišče RS
marijan.debelak@sodisce.si
Marijan Debelak, Master of Law, Supreme Judge Councillor, Supreme Court of the Republic of Slovenia

1. UVOD

Število stavk pri nas se je od leta 2010 - takrat bi lahko govorili o stavkovnem valu - zmanjšalo; šele lansko in letošnje leto je prišlo do organiziranja in izvedbe nekaterih bolj odmevnih stavk, z večjim ali manjšim uspehom organizatorjev in udeležencev.¹ Tudi v Sloveniji so stavke vse bolj raznovrstne: opozorilne stavke, nekaj dnevne stavke, stavke, ki trajajo dalj časa, stavke, ki so večkrat naperjene proti istemu delodajalcu, stavke, ki jih ne opredeljuje le prekinitev dela, solidarnostne stavke, spontane stavke, stavke, ki se niti ne nanašajo (le) na uveljavljanje ekonomskih in socialnih pravic iz dela, ki se prekinejo ("zamrznejo") in potem nadaljujejo ipd. Navedene oblike stavk dokazujejo, da praksa prehitava zakonodajalca, saj še veljavni zakon - Zakon o stavki (Ur. l. SFRJ, št. 23/91, v nadaljevanju ZStk), ki je bil sprejet še v drugem družbenoekonomskem sistemu - ne pozna novejših oblik stavk. Že sam potek časa, ob tem pa tudi sprememba sistema, terja novo ureditev.²

V prvi vrsti je zakon treba uskladiti z Ustavo Republike Slovenije (v nadaljevanju URS) oziroma njenim 77. členom. Ustavna opredelitev upošteva mednarodne standarde na tem področju (oziroma jih celo presega), zaradi česar bi bilo treba upoštevati tudi tolmačenja ter stališča Odbora za sindikalno svobodo in Odbora strokovnjakov v zvezi s Konvencijo MOD št. 87 o sindikalnih svoboščinah in zaščiti sindikalnih pravic in tolmačenja ter zaključke Evropskega odbora socialne pravice v zvezi z Evropsko socialno listino (spremenjeno - v nadaljevanju MESL). Ta tolmačenja niso pomembna le za razumevanje besedila navedene konvencije in MESL, temveč predstavljajo tudi pomemben dejavnik pri preverjanju minimalne ustreznosti ureditve te problematike v različnih pravnih sistemih in pri oblikovanju sodne prakse.

¹ Gre za splošno oceno, saj v Sloveniji nimamo razpoložljivih podatkov o številu in vrstah stavk z vsaj približnim številom udeležencev. Vsi delodajalci podatkov o stavkah namreč ne sporočajo, kljub Zakonu o evidencah na področju dela in socialne varnosti (Ur. l. RS, št. 40/2006) in na podlagi tega zakona sprejetega Pravilnika o obrazcih prijav podatkov o reševanju kolektivnih delovnih sporov pri delodajalcu (Ur. l. RS, št. 125/2007).

² Neodvisni sindikat Slovenije je npr. že leta 1988 podal pobudo za začetek postopka za oceno ustavnosti Zakona o stavki, med drugim tudi z argumentom, da je ta zakon "v celoti relikv bivšega režima". Glej sodbo Ustavnega sodišča RS U-I-230/96 z dne 28. 10. 1998.

Naše ministrstvo je v letu 2009 pripravilo osnutek novega Zakona o stavki, vendar do sprejema zakona ni prišlo. Avtorju prispevka niso jasni natančni razlogi za nesprejem zakona. O pripombah k navedenemu osnutku glej Marijan Debelak: Pravna ureditev stavke *de lege ferenda*, Delavci in delodajalci 1/2010, str. 29-52.

Uvodoma opozarjam, da se pri razumevanju pravice do stavke ni mogoče posebej nasloniti na primerjalno pravne aspekte, saj so ureditve različne in večkrat nezdružljive. V nekaterih evropskih državah ne obstaja (podrobna) zakonska ureditev pravice do stavke, temveč so pravila in omejitve razvila sodišča.³ V nekaterih državah je pravica do stavke individualna pravica delavcev; stavko v drugih državah lahko izvaja le sindikat.⁴ Zato je treba že v izhodišču odkloniti stališča tistih člankov o pravici do stavke, ki ponujajo prenos nekaterih zakonskih rešitev ali stališč sodne prakse iz drugih sistemov, in ki rešitve v drugih sistemih jemljejo kot pravilo, ki bi moralo veljati tudi pri nas.

V dosednji sodni praksi Vrhovnega sodišča RS (v nadaljevanju VS RS) večjih problemov z izvajanjem ZStk ni bilo. Vsaj glede na vsebino sporov, ki smo jih imeli, zakon ni predstavljal večjih ovir za reševanje sporov. Sporov tudi ni bilo veliko, zlasti v zadnjih letih. Tako je bil zadnji spor o zakonitosti stavke na VS RS v letu 2014.⁵ Novejša sodna praksa tega sodišča pri tolmačenju določb ZStk upošteva tudi standarde nadzornih organov v zvezi z navedeno konvencijo in MESL.⁶ Splošen vtis je, da se sodna praksa VS RS pri presoji zakonitosti stavk odmika od pretiranih formalnosti.

V nadaljevanju natančneje povzemam nekatere dileme v zvezi z ZStk in kratek pregled nekaterih stališč sodne prakse.

2. OPREDELITEV STAVKE

Sedanji zakon določa, da je stavka organizirana prekinitev delavcev za uresničevanje ekonomskih in socialnih pravic in interesov iz dela (1. člen).⁷

³ Npr. Belgija, Danska, Francija, Nemčija, Grčija, Italija, Luxemburg, Nizozemska. Glej Wiebke Warneck: Strike rules in the EU27 and beyond, A comparative overview, European Trade Union Institute, Brussels, 2007.

⁴ Individualno pravico do stavke poznajo v Belgiji, Italiji, Franciji, Sloveniji, kolektivno pa v Nemčiji, Grčiji, Poljski, Švedski itd. Govorimo tudi o individualistični in organski doktrini.

⁵ Sodba v zadevi VIII Ips 71/2014 z dne 1. 9. 2014.

⁶ O zadržanem pristopu do teh tolmačenj in njihovem pomenu vsaj v primeru solidarnostne stavke, vendar v kontekstu 11. člena Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic glej tudi sodbo ESČP, Case of National Union of Rail, Maritime and Transport Workers v. The United Kingdom, št. 31045/10, 8. 4. 2014.

⁷ URS ne opredeli stavke po vsebini.

Takšna opredelitev stavke je širša kot izhaja iz tolmačenja Konvencije MOD št. 87 in MESL. Pri nas stavke namreč niso omejene le na *uveljavljanje interesov*, temveč tudi *pravice*; obenem niso omejene le na vprašanja, ki so lahko predmet kolektivnih pogajanj.⁸ Tudi nekatere primerjalne ureditve določajo enako, vendar predstavljajo izjemo, saj je v mednarodnem okviru in v večini primerjalnih sistemov dovoljena le stavka za uveljavljanje interesov; uveljavljanje pravic naj bi namreč potekalo pred sodišči ali arbitražami.

Kljub temu se tudi v bodoče zavzemam za enako ureditev. Tudi v sodni praksi ni bilo zaslediti primerov, da bi možnost stavke za uveljavljanje pravic privedla do zlorab. Moj vtis je celo obraten – prav stavke za uveljavljanje pravic so večkrat razkrile dejansko slab položaj delavcev in trajajoče kršitve pravic; delodajalca so večkrat prisilile k spoštovanju zakonodaje oziroma podzakonskih aktov in kolektivnih dogovorov ali k zavezi (dogovoru), da bo izpolnjeval obveznosti do delavcev; več ali manj pa so bile takšne stavke le skrajni poskus delavcev, da si zagotovijo vsaj osnovne pravice.

V ZStk je stavka opredeljena kot *organizirana* prekinitev dela, kar *a contrario* izključuje stavke oziroma zakonitost stavk, do katerih pride spontano oziroma so te organizirane mimo predvidenega postopka napovedi stavke, obveščanja pristojnih organov, poskusov sporazumne rešitve spora itd. Navedeno pomeni, da bi bila stavka, ki ni organizirana po obstoječih zakonskih pravilih verjetno nezakonita. To je v nekaterih primerih lahko tudi vprašljivo – zlasti tedaj, ko gre za dejansko povsem nesprejemljivo in nepričakovano postopanje delodajalca. Element organiziranosti sicer ni opredelilni element stavke, torej bi tudi bodoča zakonodaja lahko vztrajala pri tem elementu stavke, lahko pa tudi ne. V sodni praksi VS RS ni bilo sporov o nezakonitosti spontanih stavk.⁹

Po ZStk stavko opredeljuje *prekinitev dela*, torej je zakonita le tista stavka, pri kateri dejansko pride do prekinitve dela (prenehanja dela delavcev). Kljub izvedbi stavke v skladu z vsemi predvidenimi postopki po zakonu (oblikovanjem ustreznih zahtev, organov itd.) tako upočasnjene delo, delo po pravilih ipd. verjetno ne bi bilo mogoče obravnavati kot praks zakonite stavke. Iz tega vidika je torej zelo vprašljiva zakonitost nekaterih stavk, ki smo jim bili priča – ko se delavci

⁸ Kot je izhodišče 6. člena MESL in 28. člena Listine Evropske unije o temeljnih pravicah.

⁹ Takšna je bila npr. stavka v Gorenju septembra 2009, ko so delavci prišli iz 32 na 36-urni delovni teden; delavci so bili deležni simpatij širše javnosti in celo podpore predsednika države; v zvezi s tem pa poznamo tudi nekaj krajših spontanih stavk, ki so trajale dve uri ali več.

niso odločili za prekinitev dela, temveč za druge oblike delovanja.¹⁰ Zato je za organizatorje stavke in udeležence bolj priporočljivo, da spoštujejo dosedanjo zakonsko ureditev, po kateri stavka predstavlja le organizirano prekinitev dela delavcev. Opozarjam pa, da prekinitev dela delavcev, torej popolno neizvrševanje delovnih nalog stavkajočih delavcev, ni nujni opredelilni element stavke, saj npr. že Odbor za sindikalno svobodo in Odbor strokovnjakov med stavkovne akcije uvrščata tudi oblike počasnega dela, dela po pravilih, odložitev orodja, sedeče stavke itd. Lahko govorimo tudi o tem, da prekinitev dela predstavlja klasični opredelilni element stavke, novejši pogledi na stavko pa temu nasprotujejo. Naša zakonska ureditev v tem primeru ni v skladu s stališči navedenih nadzornih organov, ker je preozka.

Ko ZStk govori o prekinitvi dela, ne določa časovnih omejitev prekinitev in njihove frekvence. Zato bi načeloma lahko prišlo tudi do zakonitih stavk s krajšimi prekinitvami dela, vendar v časovnih razmikih (vsak dan, vsak drugi dan ipd.). Obenem zakon ne izhaja iz razlikovanja posameznih oblik stavk glede na njihovo trajanje in ne določa posebnih pravil ali zahtev s tem v zvezi, npr. najdaljšega trajanja opozorilne stavke.¹¹

Naslednji element stavke se povezuje z *uresničevanjem ekonomskih in socialnih pravic in interesov* z dela, kar načeloma izključuje zakonitost stavk, ki niso usmerjene v uveljavljanje takšnih pravic in interesov.

Prvi razmislek pri tem se zastavlja glede ločevanja stavk za uresničevanje ekonomskih in socialnih pravic in interesov z dela od stavk, kjer ne gre za te pravice in interese, temveč pravice delodajalca oz. njegovo podjetniško sfero. V sistemih s kapitalistično ureditvijo je tudi primerjalno pravno jasno, da v poslovno sfero lastnikov oziroma vodstva družb spada prosto odločanje o poslovanju in oblikah tega poslovanja, o poslovnih odločitvah, imenovanju in odpoklicu uprav ipd. To pomeni, da delavci v to sfero ne morejo posegati, razen preko pravno urejenih mehanizmov sodelovanja pri upravljanju. Zato stavka, ki se nanaša zgolj na ta segment delovanja nekega podjetja oz. sistema, brez prave povezave z uveljavljanjem pravic in interesov delavcev zaradi predvidenih reorganizacij delovanja družbe, ne more biti zakonita.

¹⁰ Tudi v Italiji je vrhovno sodišče odločilo, da je za zakonito stavko potrebna popolna prekinitev dela za določen ali nedoločen čas.

¹¹ Nekatere evropske države imajo v zvezi z opozorilno stavko še posebne določbe o dovoljenem trajanju takšne stavke.

S tem v zvezi se sprašujemo tudi o odnosu do t.i. *političnih stavk* in vprašanja, kaj naj bi sploh predstavljalo takšno stavko. Stališče nadzornih organov MOD je nekoliko širše od nekaterih primerjalnih sistemov, saj dopušča povezovanje in prepletanje socialnoekonomskih zahtev delavcev s političnimi vprašanji oziroma izhaja iz tega, da niso zaščitene le tiste stavke, ki imajo povsem politično naravo. V zvezi s tem elementom stavke je lahko pomemben kontekst, v katerega je umeščena pravica do stavke. Tako je v 6. členu MESL pravica do stavke v primeru interesnih sporov vključena v pravico do kolektivnega pogajanja, enako pa izhaja tudi iz 28. člena Listine Evropske unije o temeljnih pravicah. Zato je v tej povezavi lahko razumljivo, da pravica do stavke ne zajema stavk, ki izstopajo iz okvira kolektivnih pogajanj.¹² Naš zakon in 77. člen URS nimata tega izhodišča. Zato je v naši državi ustrezneje zagovarjati širše tolmačenje - takšno kot izhaja iz stališč nadzornih organov MOD¹³.

V zvezi s predmetom stavke je lahko problematična tudi zakonitost *solidarnostnih* stavk. Iz ZStk sicer ne izhaja, da je uveljavljanje ekonomskih in socialnih pravic in interesov omejeno le na neposrednega delodajalca, vendar je zakonitost teh stavk lahko vprašljiva. Vsekakor bi bilo primerno, če bi se novi zakon opredelil tudi do solidarnostnih stavk, sicer pa bi bilo v tem primeru verjetno ustrezno upoštevati širše tolmačenje oziroma mnenje nadzornih organov v zvezi s konvencijo MOD št. 87, ki je odklonilno do prepovedi solidarnostnih stavk.¹⁴ Aktualnost takšnih stavk je še bolj pomembna v sedanjem času zaradi premikov v smeri koncentracij podjetij, globalizacije in raznoraznih delokacij obratov oziroma prestrukturiranja dejavnosti ter fragmentacije tradicionalnega trga dela.¹⁵ Pri presoji zakonitosti takšnih stavk se lahko zastavi vprašanje, iz katerih izhodišč naj izhaja takšna presoja - le iz upoštevanja zakonitost solidarnostne stavke ali tudi zakonitosti prvotne stavke, ki jo podpirajo delavci s solidarnostno stavko,

¹² Kot navedeno se problem glede opredelitve političnih stavk nanaša že na vprašanje, kaj je sploh politična stavka. Ne glede na to politične stavke nekatere države dopuščajo - Finska, Italija (če njen cilj ni zrušitev demokratičnega sistema iz ustave), Norveška itd.

¹³ Natančneje Marian Debelak: Aktualna vprašanja pravne ureditve stavke v Republiki Sloveniji - prvi del, Delavci in delodajalci, 2-3/2005, str. 217.

¹⁴ Odbor strokovnjakov poudarja potrebo po zaščiti pravice delavcev do stavke o stvareh, ki vplivajo na njihov položaj, čeprav v sporu ni udeležen njihov neposredni delodajalec, in potrebo po zaščiti pravice sodelovanja v solidarnostni stavki pod pogojem zakonitosti prvotne stavke, ki jo podpira. Glej Report of the Committee of Experts to the International Labour Conference, 102nd Session, 2013, ILC.1021/III (1A).

¹⁵ V Norveški je npr. zakonita tudi solidarnostna stavka v podporo delavcem izven Norveške.

ali je potrebna neposredna povezanost interesov stavgajočih ipd.¹⁶ V nekaterih primerjalno pravnih evropskih sistemih so solidarnostne akcije zakonite – npr. v Belgiji, Grčiji, Italiji, Norveški, Švedski¹⁷ itd. V večini držav je pogoj za zakonitost solidarnostne stavke zakonitost primarne akcije.

V dosedanji *sodni praksi VS RS* ni bilo posebnih primerov, ki bi zahtevali razmejevanje in opredelitev do politične stavke. Več je bilo primerov v zvezi s presojo, ali gre za uveljavljanje ekonomskih in socialnih pravic in interesov z dela ali pa za uveljavljanje pravic in interesov, ki presegajo ta okvir in posegajo v pravice delodajalca oziroma njegovega lastnika (okvir svobodne gospodarske pobude). Včasih ne gre za enostavno razmejevanje, saj se lahko pojavi prepletanje obeh sfer; enostaven primer je npr. poslovna odločitev delodajalca za zaprtje enega ali več obratov s posledico zmanjšanja števila delavcev, zelo dvomljivi pa so primeri, ko delavci zahtevajo odpoklic uprave - vendar v povezavi z zatrjevanim kratenjem njihovih pravic, omejevanjem delovanja njihovih predstavnikov ipd. Te dileme so stvar konkretne presoje, pri kateri sodišče izhaja predvsem iz opredelitve stavgovnih zahtev v sklepu o začetku stavke (2. člen ZStk), saj je prav določitev stavgovnih zahtev tista, na podlagi katerih je jasno (ali mora biti jasno, v prvi vrsti delodajalcu, ob presoji pa tudi sodišču), kaj je sploh predmet stavke. Zato je lahko pomembna opredelitev oziroma utemeljitev teh zahtev; iz te je lahko razvidno, ali je neka zahteva, ki je na prvi pogled le zahteva, ki se nanaša na sfero, v kateri delodajalec odloča avtonomno, vseeno povezana z uveljavljanjem ekonomskih in socialnih pravic in interesov z dela.¹⁸ Stavgovne zahteve morajo

¹⁶ V zvezi s prepovedjo solidarnostne stavke v Veliki Britaniji (vendar le v okvirih 11. člena Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic) glej sodbo ESČP, *Case of National Union of Rail, Maritime and Transport Workers v. The United Kingdom*, št. 31045/10, 8. 4. 2014. Pristop ESČP je restriktiven, vendar je pri tem treba upoštevati tudi konceptualni okvir EKČP oziroma njegovega 11. člena (svoboda zbiranja in združevanja) in po stališču ESČP tudi omejen doseg stališč nadzornih organov v zvezi s konvencijo MOD št. 87 in MESL. O kritičnem pogledu na to sodbo glej: Eva Brems in Ellen Desmet, *Integrated Human Rights in Practice, Rewriting Human Rights Decisions*, Edvard Elgar Publishing, USA, 2017.

¹⁷ Na Švedskem tudi ni posebnih zahtev o tem, da bi morala obstajati proporcionalnost med primarno in sekundarno akcijo ali zakonska oziroma ekonomska povezava med strankami v teh stavgah. Posebna situacija je v Španiji, kjer se po zakonu solidarnostne stavke nezakonite, vendar je ustavno sodišče sprejelo interpretacijo, da so takšne stavke vseeno zakonite, če obstaja konvergenca interesov med skupinami delavcev, ki so vključeni v takšne akcije.

¹⁸ Starejša sodna praksa je bila v nekaterih primerih opredelitve ekonomskih in socialnih pravic pretirano ozka oziroma je očitno napačno tolmačila te pojme, je pa splošen recept v tem primeru zelo težko podati, saj je presoja odvisna od okoliščin posameznega primera. V eni od zadev (sodba DSS v Ljubljani I Kd 30/99 z dne 16. 1. 2001) je tako prišlo do neutemeljene ugotovitve, da je stavka nezakonita, med drugim tudi iz razloga, ker nobena od stavgovnih zahtev

biti dovolj določne, tako da delodajalcu omogočijo seznanitev s predmetom stavke. Stališče sodne prakse je, da mora biti vsaj katera od zahtev delavcev, ki jih določijo s sklepom o začetku stavke, takšna, da predstavlja uveljavljanje ekonomskih in socialnih pravic in interesov iz dela; za zakonito stavko ni nujno, da ta kriterij izpolnjujejo prav vse od uveljavljenih zahtev delavcev.¹⁹

3. ORGANIZACIJA IN IZVEDBA STAVKE

Organizacija in izvedba stavke v sodni praksi ne povzroča posebnih problemov in težav, saj ZStk dovolj jasno opredeli, kako je treba organizirati stavko, oblikovati organ, ki stavko vodi, kakšna je vsebina sklepa o začetku stavke, kako in komu je treba stavko napovedati itd.

S tem v zvezi se lahko postavi dilema ustavnosti 2. člena Zakona o stavki, po katerem lahko sklep o začetku stavke sprejme organ sindikalne organizacije, dela organizacije ali pri delodajalcu itd., na drugi strani pa le večina delavcev v organizaciji. Navedeno bi lahko pomenilo neenakopravno obravnavanje organizatorjev stavke v primeru, če so to delavci sami. Delavci kot organizatorji stavke bi bili v neenakopravnem položaju s sindikati, npr. s sindikati z zelo majhnim članstvom pri posameznem delodajalcu, ki pa bi stavko kljub majhnosti lahko organizirali, četudi v njej ne bi bila udeležena večina delavcev. Presoja bi v tem primeru morala izhajati iz 77. člena URS, po katerem so nosilci pravice do stavke delavci. Pravica do stavke pri nas ne izhaja le iz akcijske pravice sindikatov (76. člen URS). Gre za individualno pravico delavcev, ki se uresničuje skupinsko.

ni pomenila zahteve za uresničevanje ekonomskih in socialnih pravic ali interesov z dela, pa čeprav so delavci zahtevali takojšnjo zamenjavo sistema plačevanja voznine, načina zagotavljanja varnosti šoferjev pri delu, uskladitev voznih redov z zakonom, razporeditev delovnega časa, dopustov in odmorov, kar so seveda tipični socialnoekonomski interesi iz dela; to je najbolj očitno pri zahtevi za izboljšanje varnosti ter razporeditvi delovnega časa, dopustov in odmorov. VS RS je v sodbi VIII Ips 248/2002 z dne 21. 10. 2003 (prejšnja odločba v isti zadevi: sklep VIII Ips 239/2000 z dne 6. 6. 2001) obrazložilo, da bi določene zahteve v zvezi zčasno razporeditvijo delovnega časa lahko predstavljale zakonit razlog za stavko, vendar niso bile predmet stavekavnih zahtev. Tudi stavka proti uvedbi disciplinskih postopkov in proti začasni odstranitvi nekaterih delavk ni bila zakonita, saj ni bila posledica nespoštovanja medsebojnega podpisanega dogovora (po mnenju avtorja je zadnje stališče lahko vprašljivo).

¹⁹ Na zakonitost stavke tudi nima vpliva dejstvo, da je posamezna stavekavna zahteva za delodajalca neuresničljiva, zlasti še, če so uresničljive druge zahteve – glej sodbo VS RS VIII Ips 120/2008 z dne 11. 5. 2010.

V praksi so se pojavili primeri, ko pri organiziranju stavke deluje ali sodeluje svet delavcev, kar je v izrecnem nasprotju z Zakonom o sodelovanju delavcev pri upravljanju (Ur. l. RS, št. 42/93 in nadalj.), ki v 7. členu določa, da se mora svet delavcev vzdržati kakršnihkoli oblik sindikalnega boja, torej tudi stavk. Te omejitve se nanašajo le na svet delavcev kot organ sodelovanja delavcev pri upravljanju in ne na posamezne delavce, ki so člani sveta delavcev.

V sodnih sporih je VS RS vsaj v zadnji praksi *opustilo zahteve po pretirani formalnosti* napovedi in izvedbi stavke, čeprav to ne pomeni, da so te povsem nepomembne. Presoja formalnih zahtev in zakonitost stavke iz tega aspekta naj bi bila povezana predvsem s tem, v kakšni meri formalne pomanjkljivosti vplivajo na položaj delodajalca ali tretjih oseb. Vrhovno sodišče je npr. izhajalo iz tega, da je bistvena pravočasna seznanitev delodajalca z napovedano stavko; za zakonitost stavke ni odločilno, če te formalno ne napove stavkovni odbor, temveč sindikat, ki jo je organiziral; napoved stavke direktorju delniške družbe namesto skupščini le-te nima za posledico nezakonnosti stavke.

V sporu, v katerem je bilo odločeno, da je bila stavka nezakonita, pa je revizijsko sodišče²⁰ med drugim navedlo, da za zakonitost stavke ne zadošča le sklep o stavki z določitvijo zahtev in oblikovanjem organa – stavkovnega odbora, temveč tudi *napoved časa in kraja stavke*, s tem da od te napovedi do začetka stavke mine najmanj pet dni (v javnih službah in državnih organih deset oziroma sedem dni – 8. in 11. člen ZStk). Po ZStk čas začetka stavke ni vezan na datum, ko bo delodajalec morda (dokončno) sporočil stavkovnemu odboru, da ne bo izpolnil stavkovnih zahtev. Organizator stavke oziroma stavkovni odbor ne more napovedati stavke s tem, da določi le stavkovne zahteve in ne opredeli časa začetka stavke, saj v takšnem primeru ni jasno, kdaj bo do stavke prišlo oziroma, ali bo do nje sploh prišlo. Stavkovni odbor datuma stavke tudi ne more naknadno določiti že naslednji dan po tem, ko delodajalec ne ugotovi stavkovnim zahtevam. Sklep o začetku stavke je namreč popoln šele takrat, ko vsebuje vse elemente, ki jih določa zakon; od takšne napovedi do začetka stavke pa mora preteči najmanj pet dni.

V drugem primeru²¹ so delavci ob organiziranju štirih stavk v krajšem časovnem obdobju, v prvi opozorilni stavki v skladu s četrtem odstavkom 2. člena ZStk določili *kraj zbiranja*, ki so ga nato v dogovoru z delodajalcem spremenili. Podobno

²⁰ Sodba VS RS VIII Ips 129/2008 z dne 23. 9. 2008, v zvezi s sodbo VDSS X Pdp 1313/2007.

²¹ Sodba VS RS VIII Ips 120/2008 z dne 11. 5. 2010, v zvezi s sodbo VDSS Pdp 1324/2007.

je bilo ob napovedi v drugi stavki, v tretji stavki pa kraja zbiranja niso navedli, vendar se ta ni spremenil. Sodišče je presodilo, da zgolj opustitev dolžnosti, da se v sklepu o napovedi zadnje stavke navede kraj zbiranja udeležencev stavke, v danih okoliščinah ni pomenila nezakonite stavke.

Kljub določbi kolektivne pogodbe, da mora napoved stavke vsebovati tudi *predvideno trajanje stavke*, takšna zahteva ne izhaja iz ZStk in je tudi v nasprotju s stališčem Odbora strokovnjakov MOD, saj predstavlja zahtevo v nasprotju s pravicami delavskih organizacij, da organizirajo svoje aktivnosti in popolnoma svobodno oblikujejo svoje programe, to pa je tudi v nasprotju s 76. členom Ustave RS, ki govori o pravici do sindikalne svobode.²²

V zvezi z izvedbo stavke je tudi jasno stališče, da delavci *niso dolžni prihajati na delo*.²³

V zadnjem sporu o zakonitosti stavke, ki ga je obravnavalo VS RS,²⁴ se je stavka pričela ob 6.00 uri. Delodajalec je stavkajočim ob 7.00 poslal poziv za izvedbo del, ki jih morajo stavkajoči opraviti brez omejitev in zadržkov, ker gre za hitro pokvarljivo blago, nevarno blago in živino (glede na naravo dejavnosti delodajalca je šlo za zahtevo po delovanju minimalnih služb v času stavke). Na ta poziv je stavkovni odbor odgovoril nikalno, ob 9.30 dobil nov poziv (z dodano nalogo), ob približno 11.00 pa je stavkovni odbor odgovoril, da bo dela opravil. Stavkovni odbor je predvsem motilo, da je delodajalec med nujni pretovor uvrstil tudi pogonsko gorivo, saj naj ne bi šlo za tovor, ki zaradi svojih lastnosti ne bi prenesel čakanja, temveč za pretovor, ki se opravlja kasneje (med 14. in 19. uro). Stavka je nato potekala brez zapletov pri zagotavljanju minimuma delovnega procesa. Vprašanje zakonitosti stavke je bilo torej povezano s tem, ali je *krajše nespoštovanje dolžnosti izvedbe določenih del*, ki so bila po stališču delodajalca nujna, pripeljalo do nezakonite stavke. Ob tem je treba dodati, da že pred tem sklenjen dogovor strank o naravi teh del ni bil povsem jasen. VS RS, ki je v nasprotju s sodišči nižjih stopenj odločilo, da stavka ni nezakonita, je obrazložilo, da delavci zaradi narave dejavnosti delodajalca niso mogli stavkati tako, da bi popolnoma prekinili delo. Ob splošni zakonski opredelitvi njihovih

²² Glej npr. sodbo VS RS VIII Ips 48/2003, sodbo DSS v Ljubljani III Kd 156/96, sodbo VDSS Pdp 379/99, sklep VS RS VIII Ips 168/99, sodbo VDSS Kdp 16/2004, sklep VDSS Pdp 1321/2001.

²³ Šlo je za napačno stališče DS v Celju v zadevi Kd 5/2004; glej sodbo VDSS Kdp 16/2004 z dne 23. 3. 2005.

²⁴ Sodba VS RS VIII Ips 71/2014 z dne 1. 9. 2014.

omejitev in opredelitvi v kolektivni pogodbi je šlo za vprašanje določitve konkretnih del in nalog, s katerimi je v času stavke zagotovljen minimum delovnega procesa in način njihovega opravljanja. Drugačna (lahko tudi napačna) razlaga, katera odrejena dela spadajo med tista, ki jih je treba opraviti brez omejitev in zadržkov (takoj) ter razčiščevanje teh nasprotij povsem na začetku stavke, ne pomeni nujno, da je stavka že zaradi tega nezakonita. Predvsem zato, ker se je že od 11. ure in v nadaljevanju stavka odvijala brez zatrjevanih nezakonitosti glede zagotavljanja predpisanega minimuma delovnega procesa. Nesporazumi oziroma napačno razumevanje stavkovnega odbora le ob začetku stavke, še to le v kratkem časovnem obdobju (štiri ure), nimajo in ne morejo imeti take teže, da bi povzročili nezakonitost izvedene stavke. Delodajalec tudi ni izhajal iz tega, še manj dokazoval, da bi zaradi začetnega krajšega zastoja pri delovanju sicer dogovorjenega minimalnega delovnega procesa, prišlo do ogrožanja življenja, zdravja ali varnosti.

V sodni praksi je bila v zvezi z izvedbo stavke ugotovljena nezakonitost v primeru nepravilnega delovanja *stavkovnih straž*, ki so fizično preprečevale vstop drugih delavcev oziroma vodilnega osebja na delovno mesto, ali nepravilnega delovanja stavkajočih delavcev, ki so drugim delavcem preprečevali delo.²⁵ Takšno stališče je tudi v skladu z mednarodno uveljavljenim standardom, da nasilje ali prisiljevanje nestavkajočih, ki spremlja stavkovne straže, predstavlja poseg v svobodo dela tistih delavcev, ki ne stavkajo.

V naši praksi izvedbe stavk je lahko vprašljivo tudi postopanje organizatorjev stavke, ki nekaj časa stavkajo, potem pa stavko enostransko "*zamrznejo*," pri čemer niti ni popolnoma jasno, kdaj in kako se bo v takem primeru stavka nadaljevala, če se sploh bo. Takšno postopanje posredno nasprotuje dolžnemu ravnanju organizatorja stavke, da stavko jasno napove, jasno poudari zahteve in da med tako napovedano stavko poteče določen čas, ki je namenjen sporazumnemu reševanju sporov. Tovrstne „zamrznitve“ pa ni mogoče mešati s podobnimi primeri. V enem od sodnih sporov²⁶ so tako delavci stavko napovedali, jo nato dvakrat „zamrznili“ in jo po tem dejansko izvedli. Delodajalec je navajal, da je bila takšna zamrznitev nezakonita in se pri tem skliceval na odločbo VS RS VIII Ips 48/2003, po kateri delavci ne morejo enostransko zamrzniti stavke. Vrhovno sodišče je poudarilo, da se citirana druga odločba nanaša na primer,

²⁵ Glej npr. sklep VS RS VIII Ips 168/99 z dne 9. 12. 1999.

²⁶ Sodba VS RS VIII Ips 120/2008 z dne 11. 5. 2010, v zvezi s sodbo VDSS Pdp 1324/2007 z dne 6. 12. 2007.

ko je stavka že potekala in so jo delavci enostransko prekinili za določen čas, čeprav zakon takšne začasne prekinitve in nato neposrednega nadaljevanja ne predvideva. Konkreten primer pa ni bil tak, saj „zamrznitev“ ni pomenila prekinitve že trajajoče stavke, temveč je dejansko pomenila le odložitev začetka stavke, o tem pa je bil delodajalec tudi obveščen. Opredelitev, ki jo je uporabil stavkovni odbor (da stavko „zamrzne“), sicer ni bila ustrezna, saj stavke takrat še ni bilo, zato tudi ni možna njena zamrznitev. Pojemovno pa je bilo jasno, da je stavkovni odbor le preložil začetek stavke na kasnejši datum. Takšna odložitev začetka stavke, vendar s pravočasnim obvestilom delodajalca, ni nezakonita.

Večje pomisleke imam proti enemu od zapisanih stališč starejše sodne prakse, in sicer, da mora biti stavka *nujna, primerna in sorazmerna*, ker ji nasproti stoji pravica delodajalca do lastnine in svobodne gospodarske pobude.²⁷

Le na kratko poudarjam, da pri preizkusu zakonitosti stavk kot *nujnih* (v smislu zadnjega sredstva za doseg cilja) naletimo na večje težave. Gre za izvedbo načela *ultima ratio*, ki pa ga v ureditvi pravice do stavke ne poznamo. URS v 77. členu omejitev pravice do stavke ne določa kot pravice, ki bi se je delavci lahko poslužili le v izjemnih – skrajnih primerih. Pravica ni omejena v tej smeri. Tega ne določa niti ZStk, obratno pa omogoča celo stavko za uveljavljanje pravic, kar že samo po sebi pomeni, da ne gre za zadnjo možnost delavcev.²⁸

Primernost stavke je neprimeren koncept že, če izhajamo iz URS, saj ta ne predvideva omejitev v tej smeri, s tem pa tudi ne daje možnosti presoje o primernosti stavke oziroma primernosti izvrševanja pravice do stavke kot ustavne pravice. Podelitev in priznanje (ustavne) pravice in njeno omejevanje le z zahtevami javne koristi ter razsojanje o primernosti tega, da bi se sploh lahko izvrševala, predstavlja *contradictio in adjecto*. Koncept primernosti stavke je deležen tudi kritik Odbora neodvisnih strokovnjakov in Evropskega odbora za socialne pravice.

Upoštevanje načela *sorazmernosti* pripelje do nevarnosti, da se ta sprevrže v presojo primernosti oziroma neprimernosti stavke, kar pa izven zakonskih okvirov, ki že tako in tako določajo omejitve pravice do stavke, ne more biti stvar sodne presoje. Načelo sorazmernosti konkretne stavke je treba ločevati od

²⁷ Takšno stališče je v sodbi VS RS VIII Ips 222/2005 z dne 21. 1. 2006.

²⁸ Tudi stališče VS RS v isti zadevi, kjer je navedeno takšno stališče (torej v sodbi VS RS VIII Ips 222/2005 z dne 31. 1. 2006) je bilo, da stavka ni nezakonita, ker naj bi se delavci premalo prizadevali za sporazumno rešitev spora.

sorazmernosti, ki se vzpostavlja ob sami opredelitvi pravice do stavke in omejitvah te pravice. Gre za načelo, ki je že delno vključeno v ustavno omejitev pravice do stavke, kot tudi v zakonske opredelitve.²⁹ Jasno je, da je že opredelitev pravice do stavke s predmetom te pravice, predvidenimi predhodnimi postopki pred izvedbo stavke, omejitvami pri izvedbi stavke in omejitvami pravice do stavke v državnih organih in javnih službah posledica omejevanja ustavne pravice do stavke glede na kolizijo s številnimi drugimi pravicami. Zato je tudi pri konkretni izvedbi stavke treba izhajati iz ustavne in zakonske ureditve, ki že omejuje pravico do stavke. Nepravilnosti stavke v teh okvirih lahko privedejo do nezakonnosti stavke, zato je težje govoriti (razen izjemoma) še o nesorazmerni stavki. Ni tudi mogoče zagovarjati stališča, da sodišča ob ustavnih in zakonskih podlagah pravice do stavke (in njenih omejitvah, ki so včasih lahko sporne) še posebej presojujejo, ali je konkretna stavka tudi sorazmerna. Sorazmerna s čem? Če bi šlo za tehtanje škode in koristi stavke (v zvezi z izpolnitvijo stavkovnih zahtev), je treba poudariti, da stavka že sama po sebi predpostavlja škodo zaradi pasivnega ravnanja (prenehanja opravljanja dela), ki ni vedno povsem predvidljiva in ugotovljiva, da lahko prihaja tudi do posredne škode, škode tretjim itd.; na drugi strani tudi ni mogoče natančno ovrednotiti koristi; večkrat se te koristi tudi težko ocenijo (posredne koristi stavke za druge delavce v panogi, pri drugem delodajalcu, koristi zaradi izboljšanja varnosti ipd.). Nevarnost takšne presoje je tudi v tem, da do presoje prihaja *post festum*, lahko tudi s stališča izplena v stavki, kar nikakor ne sme biti kriterij za presojo. Kljub navedenim in še drugim pomislekom to ne pomeni, da takšno stališče ovira ali celo preprečuje ugotovitev nezakonnosti stavk – v primeru zlorab, npr. stavk v očitnem nasprotju z namenom stavk, v primeru povzročanja škode z aktivnim ravnanjem ipd.

4. STAVKA V JAVNEM SEKTORJU IN DRŽAVNIH ORGANIH

Pri presoji zakonitosti stavke so zlasti vprašljive določbe 7. in kasnejših členov ZStk v zvezi s pravico do stavke delavcev v javnih službah in v državnih organih. Opredelitev ZStk v zvezi s tem je zastarela, saj izhaja še iz prejšnjih opredelitev

²⁹ Ureditve v primerjalnih sistemih so različne – od pravice do stavke do svobode (dopušcanje stavke). Opozarjam, da ta presoja izhaja predvsem iz stališč sodne prakse v nekaterih primerjalnih sistemih, ki niso primerljivi z našim pravnim sistemom in izhajajo iz svobode stavke, ne pa priznanja (ustavne) pravice do stavke itd.

dejavnosti posebnega družbenega pomena itd. Takšna ureditev je vprašljiva tudi zaradi tega, ker ni v skladu z drugim odstavkom 77. člena URS³⁰ in stališči nadzornih organov MOD in MESL. Osnovno načelo MOD je, da je stavko mogoče omejiti ali prepovedati le tistim javnim uslužbencem, ki izvajajo oblastne funkcije in v tako imenovanih bistvenih (javnih) službah v najožjem pomenu besede. Podobno tudi Evropski odbor za socialne pravice zastopa stališče, da splošna prepoved pravice do stavke javnih uslužbencev ni v skladu s četrtem odstavkom 6. člena MESL. Pojasnjuje, da je treba upoštevati kategorije in položaj javnih uslužbencev in da so omejitve pravice do stavke funkcionalne narave. To pomeni, da bi bila z MESL lahko skladna tudi ureditev, ki prepoveduje stavko nekaterim kategorijam uradnikov ali uslužbencev, vendar le v povezavi z delom, ki ga opravljajo, te omejitve pa morajo biti določene z zakonom.³¹

Pomembno je poudariti, da tudi drugi odstavek 77. člena URS ne izhaja iz drugačnih izhodišč, saj omejitev pravice do stavke veže na varstvo javnega interesa oziroma javne koristi, ki je v javnem sektorju (v različnih službah in na različnih delih) različna. Omejitve morajo upoštevati vrsto in naravo dejavnosti oziroma je pravica do stavke lahko omejena le v tistih službah, v katerih bi motnje v delovanju ogrozile življenje in zdravje ter osebno varnost celotnega ali dela prebivalstva, omejena pa je lahko tudi za določene kategorije zaposlenih, ki izvajajo oblastne funkcije.

Sedanji ZStk je iz navedenih izhodišč sporen tako glede ureditve stavke v javnem sektorju (7.-10. člen) kot v državnih organih (11. in 12. člen). Določbe napotujejo tudi na ureditev v drugih zakonih, vendar je neustrezen že okvir omejitev, ki jih določajo. V javnih službah namreč ni nobene diferenciacije med posameznimi javnimi službami, tako da dobimo vtis, da so omejitve pravice do stavke mogoče na vsakem od področij javnega sektorja, kjer je tako določeno z zakonom. Ureditev v URS je drugačna – omejitve se povezujejo le z zahtevami javne koristi, glede na vrsto in naravo dejavnosti. Podobno velja tudi za državne organe, saj se omejitev pravice do stavke v 11. členu ZStk nanaša na to, da ni bistveno ogroženo uresničevanje funkcije državnih organov. Vendar pa to ne sme biti odločilno merilo, temveč mora biti tudi v teh službah vodilo možnega omejevanja pravice do stavke javna korist, ki je različna.

³⁰ Če to zahteva javna korist, se lahko pravica do stavke, upoštevajoč vrsto in naravo dejavnosti, z zakonom omeji.

³¹ Glej natančneje Marian Debelak: Pravna ureditev stavke *de lege ferenda*, Delavci in delodajalci 1/2010, str. 43-47.

Sedanja ureditev je sporna tudi glede opravljanja minimalnih služb v času stavke, saj zakon ne izhaja iz pravih izhodišč glede opredelitve o obsegu in vsebini delovanja minimalnih služb v času stavke. Tako tudi v tem primeru ne diferencira med posameznimi javnimi službami in ne upošteva različnosti državnih organov v povezavi z javno koristjo. Ne upošteva mednarodnega standarda, da je tistim, ki jim je stavka prepovedana ali omejena, treba nuditi primerno zaščito v primeru sporov, in sicer predvsem v obliki neodvisnih mehanizmov conciliacij, mediacij in arbitraž, ki omogočajo hitro reševanje konfliktov. Omejitev pravice do stavke v javnem sektorju (7. člen) je tudi neustrezno omejena na zagotavljanje izpolnjevanja mednarodnih obveznosti, saj se te obveznosti same po sebi ne jemajo vedno z zahtevami javne koristi.

V sodni praksi smo imeli spore o zakonitosti stavk v t. i. javnem sektorju, vendar ne tudi vprašanj v zvezi s tem, katere so sploh tiste javne službe, v katerih je pravica do stavke lahko omejena, kakšen je dovoljen obseg teh omejitev in dovoljen obseg delovanja minimalnih služb.

Glede na navedeno izhodišče bi bila presoja zakonitosti teh stavk lahko vprašljiva oziroma težja zaradi že konceptualno vprašljivih izhodišč sedaj veljavnega ZStk. Obstajali so tudi poskusi presoje ustavnosti nekaterih določb posameznih določb področnih zakonov na teh področjih, vendar naše Ustavno sodišče na žalost ni imelo posebnega posluha za obravnavanje teh vprašanj.

5. ZAKLJUČEK

Prispevek kaže na potrebo po čimprejšnjem sprejemu novega zakona, ki naj upošteva našo tradicijo, ustavno ureditev (predvsem konkretizacijo drugega odstavka 77. člena URS) ter vsaj minimalne standarde MOD in MESL. Bodoča ureditev bi zahtevala jasna stališča do posameznih izpostavljenih vprašanj zakonitosti stavke, morda tudi instituta izprtja.

Ob novi ureditvi bi bilo treba razmišljati tudi o nekaterih postopkovnih rešitvah. S tem v zvezi bi bilo treba določiti pristojnost delovnih sodišč v kolektivnih delovnih sporih tudi o odškodnini za škodo zaradi nezakonite stavke. V zvezi z začasnimi odredbami bi bilo treba na načelni ravni odpreti možnost izdaje začasnih odredb, saj ob organiziranju in v izvedbi stavk lahko pride do prepovedane uporabe sile, očitne nezakonitosti stavke ipd., kar upravičeno zahteva tudi zavarovanje oziroma

preprečevanje z začasnimi odredbami.³² Sedanja ureditev oziroma sodna praksa sta nejasni in vprašljivi, sedanje stanje pa ni sprejemljivo.

LITERATURA

- Brian Bercusson in ostali: *Cross- Border Collective Actions in Europe: A Legal Challenge*, Intersentia, Antwerpen, 2007.
- Marian Debelak: Aktualna vprašanja pravne ureditve stavke v Republiki Sloveniji - prvi in drugi del, *Delavci in delodajalci*, 2-3 in 4/2005.
- Marian Debelak: Pravna ureditev stavke *de lege ferenda*, *Delavci in delodajalci* 1/2010.
- *Digest of the Case Law of the European Committee of Social Rights*, Council of Europe, 2008.
- Eva Brems in Ellen Desmet, *Integrated Human Rights in Practice, Rewriting Human Rights Decisions*, Edvard Elgar Publishing, USA, 2017.
- European Committee of social rights, *Observations on article 6(4), dec. 2003*.
- European Committee of Social Rights, *Conclusions 2002*, Council of Europe Publishing,
- *Freedom of Association, Digest of decisions and principles of the Freedom of Association Committee of Governing Body of the ILO*, International Labour Office Geneva, 2006.
- Janez Novak: Začasne odredbe v kolektivnih delovnih sporih, *Pravna praksa* z dne 22. 2. 2018.
- *Report of the Committee of Experts to the International Labour Conference, 102nd Session, 2013, ILC.1021/III (1A)*.
- Monika Schlachter, *The Right to Strike: A Need to Align Different Interpretations*, SJEC, Leiden, 2006.
- Wiebke Warneck: *Strike Rules in the EU27 and Beyond, A comparative overview*, European Trade Union Institute, Brussels, 2007.

³² V sklepu VDSS X Pdp 1394/2010 z dne 20. 12. 2010, v zvezi s sklepom DS v Kopru, Oddelek v Novi Gorici, Kd 2/2010 je prišlo do vprašanja začasne odredbe, s katero je delodajalec že pred vložitvijo tožbe za ugotovitev nezakonnosti stavke predlagal, da sodišče stavkovnemu odboru prepove začeti oziroma organizirati stavko, ki je bila predvidena za določene dneve in ure, za primer kršitev prepovedi z začasno odredbo pa se določi denarna kazen 1.000.000 EUR za vsak začeti dan kršitve. Sodišče prve stopnje je predlog zavrnilo, takšno odločitev pa je potrdilo tudi sodišče druge stopnje. Med drugim je obrazložilo, da bi predlagatelj v napovedanem kolektivnem delovnem sporu o zakonitosti stavke lahko (v skladu z ZDSS-1) zahteval le ugotovitev takšne nezakonnosti, torej izdajo ugotovitvene sodbe, ki (glede na naravo takšne sodbe) ne postane izvršljiva. To pa pomeni, da zavarovanje z začasnimi odredbami v teh postopkih ne pride v poštev; glej tudi Janez Novak: *Začasne odredbe v kolektivnih delovnih sporih*, *Pravna praksa* z dne 22. 2. 2018, str. 6-9.

Problems regarding Implementation of the Strike Act

Marijan Debelak*

Summary

The author discusses the problem of implementing the Strike Act, which is no longer terminologically relevant, since it is neither in line with the Constitution of the Republic of Slovenia, nor with the views of the International Labour Organisation's supervisory bodies in relation to Convention 87, and the positions associated with the European Social Charter. First, individual elements of the right to strike and the problems that arise or might occur are discussed. These are, in particular, problems of assessing the lawfulness of the strike as an organised campaign in relation to the break during work and other forms of strike related to the exercise of economic and social rights and interests, as well as the delimitation to strikes with requirements that affect the entrepreneurial sphere of the employer, and political and solidarity strikes. The positions of the Supreme Court of the Republic of Slovenia case-law are presented, especially with regard to the organisation and implementation of the strike. In particular, recent case-law is presented which derogates from the exaggerated requirements of formality in the organisation of the strike, or these demands relate primarily to their influence on the position of the employer and third parties. Given the clear constitutional and legal definition of the right to strike, the disagreement with the requirement that the strike must be urgent, appropriate and proportionate is also discussed.

In conclusion, the author highlights a major disparity between the current law and the Constitution of the Republic of Slovenia and the views of the supervisory bodies regarding strikes in the public and in the state bodies. Indeed, the Act does not differentiate between individual public services and state bodies in the light of public benefit requirements, which are constitutionally defined as the only criterion for possible restrictions on the right to strike.

* Marijan Debelak, Master of Law, Supreme Judge Councillor, Supreme Court of the Republic of Slovenia
marijan.debelak@sodisce.si